

PLAZZA

INREDNING
MODE
DESIGN

**MORGONDAGENS
MÄSTARE**

KLOCKOR
OCH KRÅLDJUR

**VÄRLDENS
SNYGGASTE MÄN?**

**MISSONIS
MÖNSTERBARN**

MÄSSANS BÄSTA

KUNG KONSTANTIN

VÅTA RUM

MADE IN ITALY

I KULISSEN MED
KARL LAGERFELD

**OLSSON OCH
SPÖKET BRUNO**

MISSA INTE I MILANO

PLAZZA[®] MAGAZINE
NR 04 APRIL 2010
SEK 49 • DKR 59
NOK 59 • € 6,50

BDSAM 0657-04 SPECIALREKUR 04

7 388065 704907

BLIVAND MASTARE

Vem är morgondagens Ettore Sottsass? Plaza scannade Italien på jakt efter ungt blod. Vi hittade Luca, Lorenzo, Massimiliano – och Alessandra

TEXT LEO GULLBRING

UNDER SEXTIO- OCH SJUJTIOOTALEN var Italien den radikala formgivningens hemland. Men hur står det till i designnationen i dag? Finns unga designer som kan mäta sig med de gamla mästarna – Gio Ponti, Joe Colombo och Ettore Sottsass? Eller ligger Italiens styrka som designnation inte längre hos formgivarna, utan hos företagen?

– När jag var 23 år och just hade börjat universitetet knackade jag på hos glassbruken i Murano, berättar Luca Nichetto.

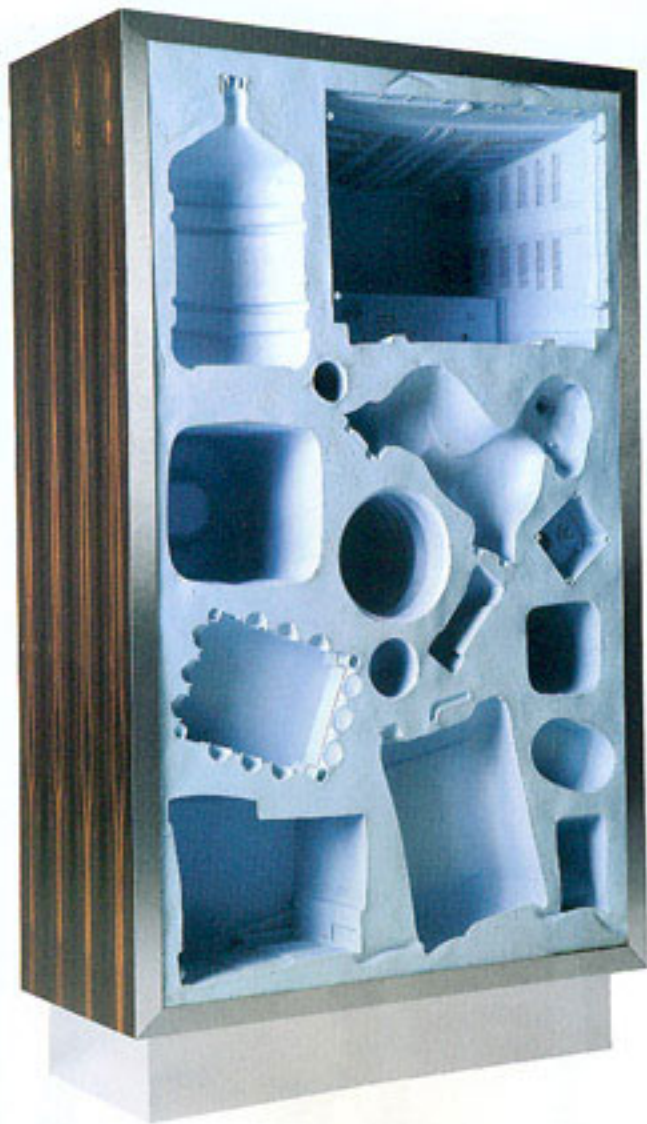
– Som student brukade man sälja lite skisser för att få ihop några hundralappar till sommarlovet. Engelsmannen Simon Moore öppnade hos Salviati, han var deras konstnärlige ledare och sa att han gärna köpte mina teckningar, men att han inte tänkte göra något med dem. Om jag däremot ville ha en brief så kunde vi arbeta tillsammans.

Luca säger skrattande att han inte hade en aning om vad en projektbrief innebar. Men han lärde sig snabbt i sällskap med storheter som Ross Lovegrove, Ingo Maurer och Tom Dixon. Resultatet blev *Milleballe*, en iögonfallande vas som snabbt blev en av

Salviatis storsäljare. I dag bor Luca kvar i hemstaden Venedig. Han skyr Milanos hektiska vardag, man måste ju kunna leva också. Och Luca är en av få unga formgivare som arbetar över hela världen. Lagom till möbelmässan i Stockholm presenterade han sin *Robo* hos Offecct, en väljord stol som alluderar på science fiction-estetik. Från början arbetade han med ett soffprojekt, men när det endast kunde fabriceras i Italien med koldioxidutsläpp till följd av transporten till Sverige började Offecct tväcka. Han erkänner villigt att miljökraven blev en tankeställare.

– Vi unga måste ta ansvar med vår design. Italicnsk designindustri satsar på att återupptäcka hantverkstraditioner, och det skulle kunna leda till forskning om kretsloppsanpassad design. I stället har det inneburit lyxdesign som är allt annat än demokratisk.

I det radikala Italien på sextio- och sjuttioatalen inspirerades man av popkonst, nya kultur- och konsumtionsmönster och inte minst av 68-revolten. Det framväxande konsumtionsmiljö krävde serieproducerade möbler, men det fanns också plats för experiment med arkitekt- och designkollektiv som Archizoom, 3

Längst till vänster: Massimo Adamis Fossile Moderno var en av galleristen Murray Moss favoritfynd på SaloneSatellite 2005. Till vänster: Massimo Adamis. Nedan: Alessandra Baldareschi, som försöker ta sig upp i den mansdominerade italienska designvärlden.

Alchimia och Memphis. Andrea Branzi deltog i alla tre, och han menar att nyckeln till Italiens framgång som designnation ligger i ett oförlöst förhållande till det moderna projekt som formulerades av Bauhaus och som inte minst har präglat Norden.

– Italiensk design har fötts i ett ofullständigt system där små och mellanstore företag på grund av sin svaghet har varit tvungna att samarbeta med formgivare på lika villkor. Staten har aldrig lagt sig i, tack och lov. I Italien har modernismen dessutom aldrig slagit igenom. Och kanske är det så att moderniteten inte är ett system som ska förverkligas fullt ut, utan är ett dynamiskt system som förvandlas och moderniserar sig självt.

Andrea putsar sina rödbågade glasögon. Hans modernism har inget att göra med den som byggde det svenska folkhemmet, i stället är det mångfald som är utgångspunkten. Han betonar också att två konströrelser satt sin prägel på både den italienska designen och politiken under förra seklet. Futurismen ville göra rent hus och bygga det nya dynamiska framtidsvisionära. Metafysikerna utforskade humanismens mysterier och sökte människans historiska rötter. Andrea pekar också på att det moderna hemmet aldrig slagit igenom i Italien. Många goda restauranger har lysrörsbelysning och design har fortfarande något av en tillfällig karaktär, bärbara, flyttbara prylar, ofta experimentella.

– Design har alltid en kritisk dimension, i positiv mening.

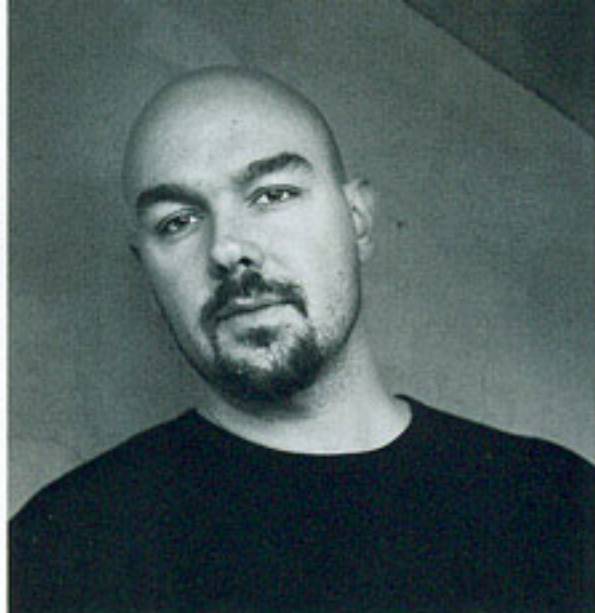
Design är mer än prylar. Design handlar om strategi. Om kommunikation. Design är den nya ekonomins grundpelare.

Det vore knappast riktigt att påstå att de italienska formgivarna spelar en lika stark roll som tidigare. Det italienska förhållningssättet till design har däremot spridit sig över hela världen. Inte för inte slog Philippe Starck igenom först efter att ha lanserats av Alessi, och åtskilliga andra formgivare har funnit sina mest tacksamma och dristiga producenter i Italien. Små, flexibla företag som Moroso, Edra, Danese och Magis representerar det bästa nytänkandet hos Made in Italy, men de får konkurrens av nykomlingar som Skitsch födda i finanssektorn. Samtidigt har storfinansen börjat genomdriva samma strukturförändringar som i modeindustrin. Fiat-gruppens Luca di Montezemolo har förvärvat klassiska företag som Cappellini, Poltrona Frau, Thonet, Gufram, Cassina och B&B Italia och lovar fördubblad omsättning. Inte så underligt då att Giulio Cappellini lät mer tveksam än tidigare inför det experimentella när han gjorde ett nedslag på möbelmässan i Älvsjö.

– Nu får det räcka med kommunikationsstilism, nu måste vi satsa på bra produkter, precis som under femtio- och sextiotalen.

Att flera företag satsar på klassiker oroar inte Lorenzo Damiani, en av de mest intressanta unga formgivarna. Det var egentligen inte hans stol av pvc-rör som imponerade för flera år sedan

Det första polisen söker efter på brottsplatsen: mordvapnet och kammen med DNA-spår. Allt i ett med *Comb-of* av Lorenzo Damiani. Nedan: *Ready-made* i Achille Castigliones anda. Lorenzo Damiani med sin *Tufftubi* av pvc-rör.

Ovan: Luca Nichetto. Nedan: Luca Nichettos *Roba*, presenterad av Offecct på Stockholm Furniture Fair.

på SaloneSatellite, de ungas scen under möbelmässan i Milano, utan hans *Only One*. Dra kranen uppåt och det kommer vatten, varmvatten till vänster, kallt till höger. Inga vred, enkel, intuitiv, självklar. Nästa gång visade han sin hylla *Flex*, tillika cd-ställ av hopbundna trästavar. Och så förstås *152*, en glasskål av färggrant spill från glasbruken i Murano.

– Visst finns design i Italien. Vi kanske är lite övermätta efter vad tidigare generationer presterat med namn som Achille Castiglione, Bruno Munari, Vico Magistretti och många andra. Den nya generationen är inte sämre, den har lärt av mästarna men har samtidigt en mer global attityd, kanske lite mer reflekterande med fokus på de små detaljerna.

Lorenzo stryker sin mustasch. Han säger att han är trött på prylhysterin, varje del i en design måste ju kunna motiveras. Ju enklare desto bättre. Han ser sin designfilosofi som en flaskpost med löfte om förändring. En annorlunda kritik mot överkonsumtionen återfinns hos kollegan Massimiliano Adami, ett annat av de unga stjärnskott som Cappellini plockat upp med stuvbitsstolen *Sbarpei*. Massimilianos genombrottsverk går ännu längre i sin återvinningsestetik med *Fossile Moderno*, en förvaringsmöbel skapad med ting från soptippen. Konsumtionssamhällets ratade objekt får nytt liv som lampor och möbler, helt på tvärs med modernismens oförstörda nyproducerade ytor.

Men var finns kvinnorna i den italienska designen? Miriam Mirri, Monica Graffeo, Ilaria Marelli, Donata Paruccini skymtar förbi. Men det är få namn som lanseras av de prestigefulla designföretagen. Vad som är en självklarhet utan kvotering i Sverige tycks vara en omöjlighet i Italien. Och det trots att en gammal veteran som Gaetano Pesce är efter år förkastat den totalitärt manliga designen och arkitekturen, och efterlyst kvinnliga, mer humana värderingar. I Skitschs breda kollektion av unga formgivare återfinns Alessandra Baldereschi. Hon uppmärksammades för en riktig fuoriserie (hantverksmässigt utförda eller high tech-producerade samlarobjekt), *Bosco*, en fätölj av löv inklädda i gummi – naturen förvandlad till inredningsobjekt. Hennes *Souffle* för varuhuskedjan Coin är däremot mer av serieproduktion, och samtidigt ifrågasättande: en fätölj uppbyggd av kuddar. Hon vill inte vara den som gnäller, men visst har hon likt många av sina kvinnliga kollegor funderat på att flytta utomlands.

– Inte så att det finns få kvinnor i italiensk design, men vi syns inte. Vi ska syssla med dekoration, inte med tekniskt mer avancerade projekt. Sedan Berlusconi kom till makten handlar det bara om ens fysik och utseende, och det efter 30 år av uppror mot det patriarkaliska samhället. Jag tror precis som Pesce att vi behöver ge utrymme för en kvinnlig sensibilitet, och det gäller både män och kvinnor. ©